herpy

LEGWANY

Emerald Swift

Sceloporus malachiticus

Sceloporus malachiticus to mała, zwinna jaszczurka z chłodnych lasów górskich Ameryki Środkowej. Samiec jest szmaragdowozielony z niebieskimi plamami na brzuchu, samica brązowa z ciemnymi plamkami. Gatunek jest aktywny w dzień, żywi się owadami i zarówno wspina się, jak i biega po ziemi. Wymaga dobrze oświetlonego terrarium z UVB, ciepłego miejsca do wygrzewania, wilgotnego powietrza i chłodniejszych nocy. Rodzi żywe młode i trudno go zaaklimatyzować.

Rodzina: Phrynosomatidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-25 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**3-5 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny, skalny i naziemny**
Środowisko	**Las górski i tereny skaliste**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**33-37 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**12-18 miesięcy**
Wielkość miotu	**2-10 młodych**
Ciąża	**90-120 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Sceloporus malachiticus to mała lub średniej wielkości jaszczurka o zwartym ciele, długich palcach i sztywnych, kilowatych łuskach, które nadają jej szorstki, kolczasty wygląd. Samiec jest lśniąco zielony z niebieskimi plamami na brzuchu, czasem z niebieskim ogonem, i ma czarną plamę przy barku. Samica jest brązowa z ciemnymi plamkami i mniej rzuca się w oczy. Nazwa gatunkowa nawiązuje do jabłkowozielonej "tuniki" samca.

Dorosłe osobniki osiągają 15-25 cm długości z ogonem. Długość ciała od pyska do kloaki wynosi u samców najwyżej około 10 cm, a u samic około 7 cm. Nowo narodzone młode mają niecałe 3 cm od pyska do kloaki.

Gatunek opisał w 1864 roku Edward Drinker Cope. Należy do grupy *Sceloporus formosus*, a ubarwienie i wielkość różnią się w zależności od wysokości i populacji.

Zwierzę jest płochliwe i zwinne, źle znosi branie do ręki. Większość osobników w handlu pochodzi z odłowu, a gatunek rzadko jest rozmnażany. Wiedza o hodowli jest skąpa, dlatego część wartości w tym poradniku opiera się na klimacie w zasięgu występowania.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Sceloporus malachiticus żyje w Ameryce Środkowej: w Gwatemali, Salwadorze, Nikaragui, Kostaryce i Panamie. Gatunek występuje w górach na wysokości 830-1780 m, gdzie powietrze jest chłodniejsze i wilgotniejsze niż na nizinach. Miejscem typowym są wyżyny Kostaryki. Starsze doniesienia z Meksyku, Belize i Hondurasu nie zostały potwierdzone i nie są pokazane na mapie.

> **Naturalny zasięg:** Gwatemala, Salwador, Nikaragua, Kostaryka i Panama.

ŚRODOWISKO

Sceloporus malachiticus żyje w wilgotnych lasach górskich i na ich obrzeżach. Na niższych wysokościach przebywa głównie na drzewach i pniach, wyżej częściej na skałach i na ziemi. Jest aktywny w dzień i czatuje na zdobycz z nasłonecznionej gałęzi lub kamienia.

Klimat jest łagodny, z chłodnymi nocami. Na wysokości około 900 m temperatura w dzień wynosi przez cały rok 28-30 °C, a w nocy około 19 °C, wyżej jest chłodniej. Aktywne zwierzęta mają temperaturę ciała 29-33 °C, więc muszą wygrzewać się w słońcu. Dieta składa się ze stawonogów i niewielkiej ilości liści. Samice rodzą żywe młode.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Sceloporus malachiticus* jest skąpa i opiera się w dużej mierze na klimacie lasów górskich. Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze, bo gatunek jest ruchliwy i korzysta zarówno z ziemi, jak i z gałęzi.

Podłoże to 10-centymetrowa warstwa ziemi zatrzymującej wilgoć, np. włókna kokosowego zmieszanego z nienawożoną ziemią ogrodową, przykryta warstwą liści, która utrzymuje wilgoć i w której zwierzę może kopać. Urządź terrarium kilkoma ukośnymi gałęziami i korą korkową na różnych wysokościach, płaskimi kamieniami jako miejscem do wygrzewania i kryjówkami na ziemi oraz gęstym listowiem z żywych lub sztucznych roślin. Terrarium musi być dobrze wentylowane, aby powietrze nie stało w miejscu.

Odchody usuwaj codziennie, a podłoże wymieniaj całkowicie co 3-4 miesiące.

TEMPERATURA

Sceloporus malachiticus pochodzi z chłodniejszych wysokości i nie należy mu zapewniać tak wysokich temperatur jak pustynnym gatunkom z tego rodzaju. Powietrze powinno mieć w dzień 24-29 °C. Miejsce do wygrzewania powinno mieć na powierzchni około 35 °C, mierzone termometrem na podczerwień. Użyj żarówki halogenowej nad gałęzią lub kamieniem i unikaj promienników ceramicznych oraz mat grzewczych.

W nocy temperatura powinna spadać do 16-20 °C; wartość ta jest szacunkiem na podstawie klimatu w zasięgu występowania. Lampę grzewczą się wyłącza, a zwykła temperatura pokojowa zazwyczaj wystarcza na noc. Terrarium nie może być ciepłe przez całą dobę.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %. Zraszaj rośliny i wystrój rano i wieczorem, aby były krople do picia, a podłoże utrzymuj wilgotne, ale nie mokre. Powietrze może być najwilgotniejsze w nocy, a w ciągu dnia terrarium powinno nieco przeschnąć. Postaw płaską miskę ze świeżą wodą i wymieniaj wodę codziennie.

Stojące powietrze o wilgotności bliskiej 100 % prowadzi do pleśni i problemów z drogami oddechowymi.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Sceloporus malachiticus jest aktywny w dzień i wygrzewa się w środku dnia, więc potrzebuje UVB. Użyj świetlówki T5 HO (strefa Fergusona 3) w odbłyśniku nad miejscem do wygrzewania. Miejsce do wygrzewania powinno być punktem najbliżej świetlówki, a odległość zależy od mocy świetlówki i od tego, czy znajduje się nad siatką, czy wewnątrz terrarium. UVB nie przechodzi przez szkło ani plastik. Wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta.

Uzupełnij oświetlenie mocną lampą dzienną 6500 K, która pomaga też żywym roślinom. Światło powinno być włączone przez 11 godzin zimą i 13 godzin latem i całkowicie wyłączane na noc.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek jest owadożerny, ale zjada też trochę liści. Podawaj żywe owady: świerszcze, karaczany, małe szarańcze, mączniki, jedwabniki i larwy muchy czarnej, nie większe niż głowa zwierzęcia. Urozmaicaj dietę i karm owady paszowe pożywnym pokarmem przez ostatnią dobę przed karmieniem.

Młode karm codziennie, dorosłe 3-4 razy w tygodniu tyle, ile zjedzą. Przy większości karmień lekko opylaj owady wapniem, a preparat witaminowy z D3 podawaj co 10-14 dni dorosłym i raz w tygodniu młodym. Kontroluj wagę, bo nowo zakupione zwierzęta łatwo chudną.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest płochliwe i zwinne, źle znosi branie do ręki, dlatego ogranicz to do minimum. Nigdy nie chwytaj za ogon, bo może się odłamać.

Samce są terytorialne i nie mogą mieszkać razem. Samca można trzymać z jedną lub kilkoma samicami w większym terrarium z wieloma kryjówkami, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać; w przeciwnym razie najlepiej trzymać je osobno. Samiec prezentuje niebieski brzuch, wykonując "pompki". Nowo zakupione zwierzęta trudno zaaklimatyzować; potrzebują spokoju, ciepła, wielu kryjówek i obfitej oferty pokarmu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest zielony z niebieskimi plamami na brzuchu, ma grubszą nasadę ogona i większe pory udowe, samica jest brązowa z ciemnymi plamkami. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową wcześnie, w wieku 12-18 miesięcy.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie w niewoli prawie nie zostało opisane. Połącz samicę z samcem i rozdziel je, jeśli samiec gryzie ją zbyt mocno. Chłodniejszy okres z krótszymi dniami w półroczu zimowym odpowiada klimatowi, ale nie udokumentowano, że jest konieczny.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny. Samica rodzi 2-10 młodych, średnio około 6, przy czym największe samice mają ich najwięcej. Ile miotów rodzi w ciągu roku, nie zostało udokumentowane. Ciężarnej samicy zapewnij obfitość pokarmu i wapnia oraz ciepłe miejsce do wygrzewania. Skontaktuj się z weterynarzem, jeśli samica przeć bez rezultatu lub przestaje jeść.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Długość ciąży nie została udokumentowana; 90-120 dni to szacunek. Samica powinna mieć te same temperatury i to samo miejsce do wygrzewania co zwykle oraz obfitość pokarmu i wapnia. Gdy poród się zbliża, trzymaj ją samą w terrarium.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają niecałe 3 cm od pyska do kloaki i od urodzenia radzą sobie same. Zapewnij im małe, gęsto obsadzone roślinami terrarium z tymi samymi temperaturami, UVB i miejscem do wygrzewania co u dorosłych. Karm codziennie małymi owadami opylonymi wapniem. Rozdziel samce, gdy nabiorą barw.

Zdrowie i częste błędy

Zwierzęta z odłowu często mają roztocza i pasożyty wewnętrzne, dlatego nowe osobniki muszą przejść kwarantannę i badanie kału. Typowe problemy to:

- Wychudzenie u nowo zakupionych zwierząt. Nawet osobniki, które dobrze jedzą po przybyciu, mogą zacząć tracić na wadze, a gdy wychudzenie już się zacznie, trudno je zatrzymać.
- Choroba metaboliczna kości przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Infekcje dróg oddechowych i pleśń przy stojącym, wilgotnym powietrzu.
- Odwodnienie przy zbyt suchym powietrzu i zbyt małej ilości wody do picia.
- Przegrzanie, jeśli terrarium jest ciepłe przez całą dobę.
- Utrata ogona, jeśli zwierzę jest trzymane za ogon.

Zdrowe zwierzę jest żwawe, ma jasne oczy i pełny ogon. Długość życia nie jest pewnie udokumentowana, ale jest krótka, do około 5 lat. Zwierzę, które chudnie, nie je lub oddycha z otwartym pyskiem, musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.